themadossier

vitale steden en kernen

stimuleringsfonds
creatieve industrie

vereniging
delta
metropool

ALEXANDRIUM

Inleiding

In Nederland is ontwerpend onderzoek een breed geaccepteerde en veel ingezette methode om oplossingsrichtingen voor ruimtelijke en maatschappelijke opgaven te verkennen. Bij ontwerpend onderzoek wordt een opgave vanuit het perspectief van een ontwerper aangevlogen.
De nadruk ligt daarbij op het inzichtelijk maken en verbinden van belangen, het ontwikkelen en verbeelden van mogelijke oplossingsrichtingen en het opstellen van breed gedragen toekomstvisies. Het stelt betrokken partijen in staat buiten de eigen kaders te denken en zo tot een meer integrale aanpak te komen.

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie zet zich al sinds 2003 in voor het versterken van de positie van ontwerpend onderzoek. Via subsidieregelingen en thematische programma's op het gebied van ruimtelijk ontwerp heeft het fonds door het hele land vele projecten ondersteund die hebben bijgedragen aan het verkennen en versterken van ruimtelijk beleid. In voorbereiding op de nieuwe Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp, die het fonds in 2021 in opdracht van het Ministerie van OCW uitvoert, is in samenwerking met Vereniging Deltametropool een overzicht opgesteld van relevant ontwerpend onderzoek dat in de afgelopen jaren zowel binnen als buiten de context van het fonds is uitgevoerd.

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de vier grote transitieopgaven die daarin zijn omschreven vormde het startpunt voor deze inventarisatie. De beleidskeuzes die ten aanzien daarvan in de NOVI worden gemaakt, roepen vragen op met betrekking tot de ruimtelijke uitwerking op lokaal en regionaal schaalniveau. Want wat betekent de keuze voor geconcentreerde verstedelijking voor bestaande stadswijken? En wat betekent een klimaatbestendige inrichting voor kleine dorpskernen? Ontwerpend onderzoek helpt om verschillende oplossingsrichtingen in beeld te brengen, nieuwe toekomstperspectieven te schetsen en de ruimtelijke consequenties van beleidskeuzes inzichtelijk te maken.

Voor een groot aantal onderwerpen die in de NOVI zijn geagendeerd geldt dat hier in het verleden ook al ontwerpend onderzoek naar is gedaan. Dit eerdere werk vormt een waardevolle basis om op voort te bouwen. Enerzijds als hulpmiddel voor overheden bij het opstellen van een ontwerpagenda en het formuleren van uitgangspunten voor toekomstig beleid, anderzijds als inspiratiebron en kennisbasis voor ontwerpbureaus die in toekomstige ontwerpend onderzoekstrajecten aan de slag gaan.

De voorliggende bundel betreft het themadossier 'Vitale steden en kernen', waarin onder andere aandacht wordt besteed aan onderwerpen zoals verdichting, bereikbaarheid en nabijheid, duurzame distributie en stadslogistiek en de toekomst van binnensteden en dorpscentra. Dit is het eerste van vier themadossiers die inhoudelijk aansluiten bij de vier grote transitieopgaven uit de NOVI. In deze dossiers is een aantal in het oog springende ontwerpstudies gebundeld en wordt per project een korte inhoudelijke beschrijving gegeven. Bij elke studie wordt voor meer informatie naar de website van het betreffende project doorverwezen. Hieronder treft u een overzicht van alle themadossiers, die in de komende periode online worden geplaatst. Deze themadossiers corresponderen met de titels van de open oproepen waarbinnen lagere overheden en (semi)publieke organisaties innovatievouchers kunnen aanvragen:

- Vitale steden en dorpen
- Duurzame economie en ruimte
- Ruimte voor klimaat en energie
- Toekomstbestendig landelijk gebied

Wij hebben ons best gedaan om een zo breed mogelijk beeld te geven van het rijke palet aan ontwerpstudies die in de afgelopen jaren op de vier NOVI opgaven zijn uitgevoerd. In de bundel staan daarom ook projecten die niet door het fonds of de vereniging zijn ondersteund. Tegelijkertijd is het geen volledig overzicht van alle ontwerpstudies van de afgelopen jaren, er zullen ons waardevolle ontwerpstudies aan het oog ontsprongen zijn. We staan uiteraard open voor aanvullingen!

Meer informatie over de Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp en hoe hiervoor aan te vragen vindt u op onze website: www.stimuleringsfonds.nl/denieuweruimte

— 2015
2016
2017
Omgevingswet (ondertekening)
Publicatie
Maak Ruimte!
MAAK
RUIMTE
(inter)nationaal
verstedelijking
regionaal
OV Knooppunten en hun omgeving
Advies voor een integrale knooppuntenstrategie
CRA
Knooppunten-
ontwikkeling
WLO prognose 2050
CBS | PBL
Rapport PBL: Succes of
falen? Een halve eeuw
verstedelijkingsbeleid in
Nederland
Rapport
Verstedelijkingsopgave
van Nederland
VERSTE
DELIJKINGS
OPGAVE
VAN NEDERLAND
Ladder voor
Duurzame
Verstedelijking
Uitvoeringspro
Ruimtelijk Eco
Ontwikkelstra
(REOS)
Ruimtelijk-Economische
Ontwikkelstrategie
Rapport PBL:
voor inclusieve
Ontwerpend onderzoek
(Inter)nationale Verstedelijking
Ontwerpend onderzoek
Regionale Verstedelijking
Verstedelijkingsalliantie
MAAK
PLAATS!
Stad van
de Toeko
DE STAD
VAN DE
TOEKOMST

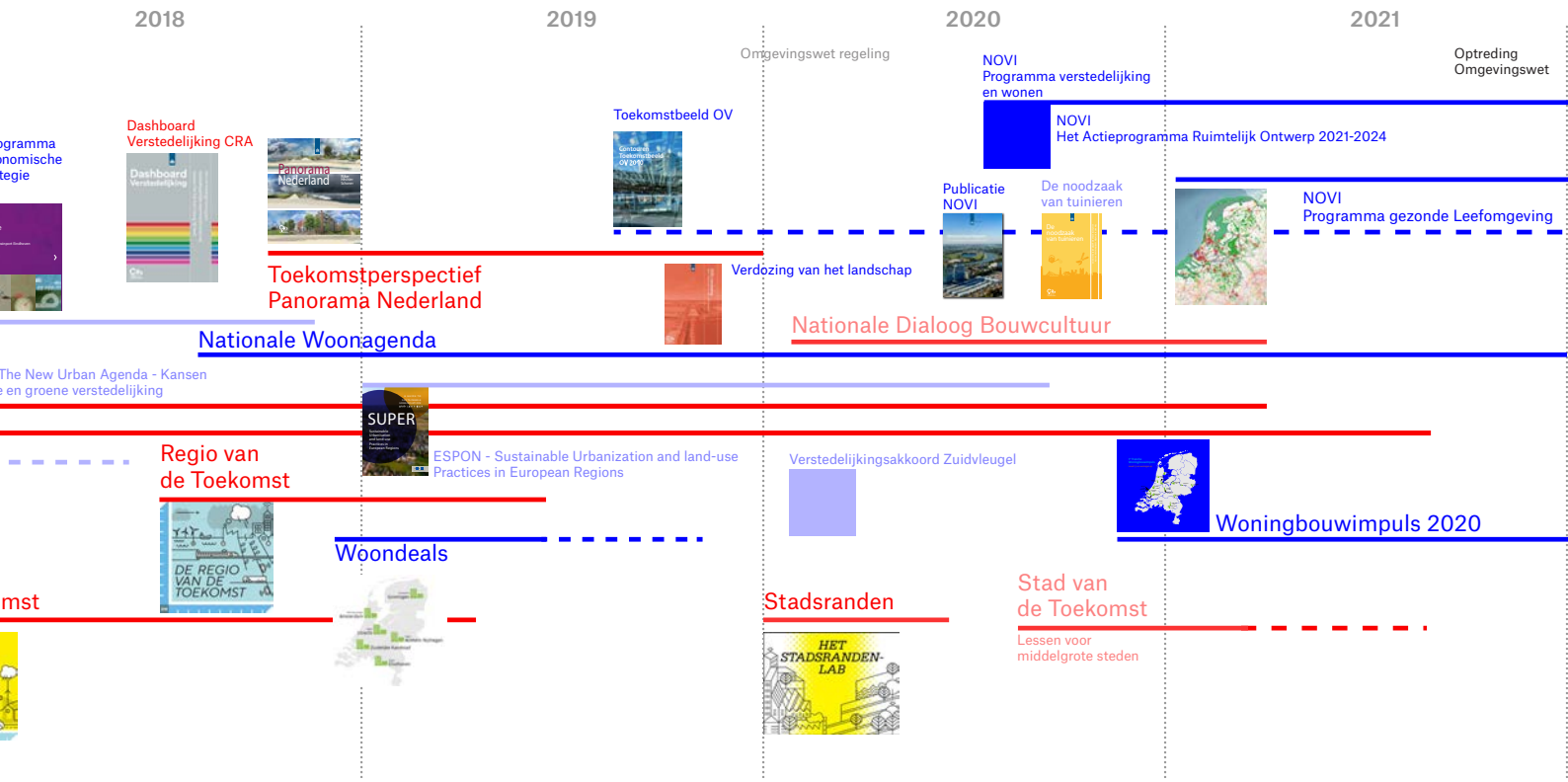

Door de jaren heen: Ontwerpend onderzoek als instrument

De tijdlijn geeft een overzicht van de ontwerpend onderzoekstrajecten en relevante beleidsontwikkelingen door de jaren heen. De onderzijde van de tijdlijn laat trajecten en ontwikkelingen zien op regionaal schaalniveau, de bovenzijde op (inter)nationaal schaalniveau.

Het valt op dat het ontwerpend onderzoek op het gebied van verstedelijking vaak ook raakt aan andere thema's. Verstedelijking wordt niet gezien als alleen een kwestie van bouwen, maar ook van omgaan met opgaven op het gebied van ecologie, klimaatadaptatie, werk, mobiliteit en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling. Dit is ook terug te zien in verschillende overheidstrajecten en de Nationale Omgevingsvisie.

Wat ook opvalt, is dat een concept als knooppuntontwikkeling 10 jaar geleden nog in de kinderschoenen stond en inmiddels is uitgegroeid tot een belangrijke bouwsteen voor verstedelijking en zo ook verankerd is in de NOVI. Momenteel zien we leefomgevingskwaliteit als uitgangspunt voor verstedelijking ook zo'n ontwikkeling doormaken, waarbij via ontwerpstudies interessante perspectieven en inzichten zijn opgedaan. Nog recenter is het rapport 'De Noodzaak van Tuinieren' mogelijk een goed ankerpunt voor meer aandacht voor het bevorderen van kansengelijkheid door het scheppen van de juiste ruimtelijke condities.

Projectenoverzicht

Op de volgende pagina's worden een aantal ontwerpstudies binnen het thema "Vitale steden en kernen" gepresenteerd. Er wordt een korte beschrijving van het project gegeven en bij elke studie wordt voor meer informatie verwezen naar de website van het betreffende project.

CIAM XXI — De ademende stad

Onderdeel van: Stad van de Toekomst
Organisatie: BNA Onderzoek, TU Delft, Vereniging Deltametropool
Partners: G5, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Projectteam: VenhoevenCS, BVR adviseurs, Sweco, WYNE, Tijs van den Boomen
Locatie: Rotterdam Alexander

Team CIAM XXI keek naar de waarden die het modernisme naar Rotterdam Alexander heeft gebracht, en hoe deze kunnen worden getransformeerd naar de 21e eeuw. Het team stelt voor om via een nabijheidslabel de lokale productie van goederen en diensten aan te jagen. Het gebied wordt ingericht als 15-minuten stad met alle voorzieningen die bewoners nodig hebben op loopafstand. Zo ontstaat een draagkrachtige wijk met een lokale economie en kansen voor lokale werkgelegenheid. Multimodale knopen – hubs – garanderen optimale bereikbaarheid voor mensen en goederen. Verdichting rond deze knopen zorgt voor optimaal ruimtegebruik. Voetgangers en spelende kinderen, krijgen er vrij baan. Door daarnaast de infrastructuur in het gebied los te koppelen van het maaiveld, kunnen biodiversiteit en waterberging (in de toekomstige Alexanderknoop is bemalen niet meer noodzakelijk) een plek krijgen in dit hoogverdichte en regenwater neutrale stuk stad.

Bekijk de publicatie De stad van de toekomst
Lees meer over de inzending CIAM XXI — De ademende stad

#verdichting #bereikbaarheid/nabijheid

Afwaarderen om op te waarderen

Onderdeel van: SnelwegXStad
Organisatie: BNA onderzoek, TU Delft
Partners: Vereniging Deltametropool, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, gemeente Amsterdam, gemeente Rotterdam, gemeente Utrecht, provincie Utrecht.
Projectteam: Mauro Parravicini architects, Openfabric, NOHA, KartonKraft, MOVE Mobility
Locatie: Rotterdam, A20

De snelweg heeft significante negatieve effecten op zijn omgeving, zoals fijnstof, geluid en fysieke barrièrevorming. Technologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen maken het aannemelijk dat het gebruik van snelwegen zal veranderen en dat daarmee de negatieve uitwerkingen zullen afnemen. Deze ontwerpvisie gaat er van uit dat door de aanleg van de A13/A16 capaciteit vrijkomt op de A20. De A20 zou dan afgewaardeerd kunnen worden, maar wordt in dit plan juist opgewaardeerd naar een stedelijke boulevard met extra toe- en afritten, zodat meer lokaal verkeer via de snelweg zal lopen. Dit maakt het mogelijk om de ventwegen weg te halen, waardoor een parkachtige strook langs de snelweg kan worden ingericht met hoge omgevingskwaliteit. Langs de nieuwe A20 kan gewoond worden en ontstaat plek voor natuur, waterberging en recreatie.

Lees meer over SnelwegXStad

#bereikbaarheid/nabijheid

Care2Share — Oosterparkwijk

Onderdeel van: Prijsvraag 'Who Cares'
Locatie: Groningen
Projectteam: Nohnik, HHM, BeweegStrateeg, Stadkwadraat

Care2Share maakt het mogelijk om mensen met een zorgbehoefte langer thuis te laten wonen in hun vertrouwde omgeving en creëert betaalbare woonruimte voor nieuwe bewoners in de Oosterparkwijk. Onbenutte woonruimte in de woningen van een zorgbehoevende wordt gebruikt om nieuwe bewoners in de wijk te huisvesten. Door dit 'deel-wonen' wordt betaalbare woonruimte geboden aan bijvoorbeeld starters, expats of studenten. Tegelijk worden zorg en ondersteuning betaalbaar en persoonlijk. De omgeving wordt hiervoor geschikt gemaakt en het wijk- en zorgnetwerk wordt optimaal benut.

Lees meer over Care2Share en bekijk ook de ander inzendingen op de website van Who Cares

#verdichting

Waddenbuurt Commons — Waardeer Gebruik Versterk

Onderdeel van: Panorama Lokaal
Organisatie: College van Rijksadviseurs
Partners: het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Aedes, en Staatsbosbeheer.
Projectteam: AP+E, DMAU, Waag
Locatie: Haarlem, Schalkwijk

Hoe verbeteren we een buurt waar de helft van de gebouwen op de slooplijst staat? Het team heeft met het plan 'Waddenbuurt Commons' deze vraag beantwoord. Dit plan, dat voortbouwt op de bestaande stedelijke en sociale structuur, heeft de dreiging van sloop omgezet naar een kans voor de buurt en nieuwe plekken gemaakt om te wonen, werken, leren en ontmoeten. Onder het motto 'waardeer, gebruik, versterk' verbeteren ze het dagelijkse leven in de Waddenbuurt en creeren ze een plek waarmee de buurt in zichzelf kan investeren. Een groene en klimaatadaptieve publieke ruimte verbindt de buurt met de rest van Schalkwijk en het omliggend groen. In een van de hergebruikte flats stelt het team een Commons College voor: een buurthub voor de bewoners met een breed educatief programma waarin persoonlijke ontwikkeling en samenwerken centraal staan. Hiermee kan Schalkwijk het kapitaal kweken om een deels onzekere toekomst mee in te gaan.

Lees meer over Waddenbuurt Commons en bekijk de andere inzendingen op de website van Panorama Lokaal

#verdichting

Een praktische gids voor gezonde steden

Projectteam: Posad Maxwan

Een klimaatactieplan, een mobiliteitsplan, een slim stadsplan - de moderne stad heeft voor elke transitie een plan. Maar heeft het een gezondheids- en welzijnsplan dat alle andere integreert? Wie controleert de zaken om ervoor te zorgen dat al deze plannen ook daadwerkelijk leiden tot een gezondere, leefbaardere omgeving? Tegenwoordig zijn stedenbouw en ontwikkeling nog te vaak gericht op infrastructurele en technologische oplossingen. De kans bestaat dat we evolueren naar hoogtechnologische, klimaataangepaste steden die worden bewoond door veel ongezonde en ongelukkige mensen. Als we dat doen, wat hebben we dan precies gewonnen?

Lees meer via www.posadmaxwan.nl

#verdichting

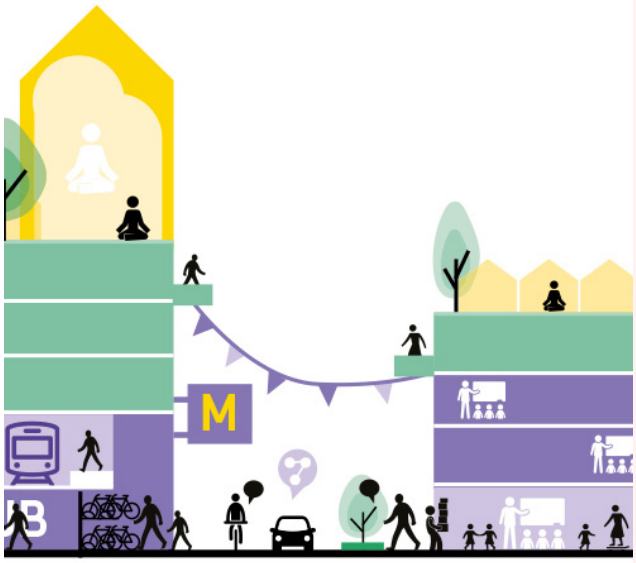

Negen lessen voor de stad

Onderdeel van: De stad van de toekomst
Organisatie: BNA Onderzoek, TU Delft, Vereniging Deltametropool
Partners: G5, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Projectteam: Flocks, IND Studio, Yorit Kluitman, Royal Haskoning DHV, Antea Group, Rijms
Locatie: Rotterdam Alexander

In het naoorlogse Rotterdam Alexander heerst een grote overmaat in de publieke ruimte. Dit biedt kansen de urgente transities een plek te geven en voor verdichting: door een extra bebouwingsstrook in te voegen en door de wegen in te richten als multifunctionele zones, ontstaan nieuwe volwaardige verbindingen tussen de aanliggende wijken en tegelijkertijd fijne plekken om te verblijven. De dominantie van autoverkeer en metro maakt plaats voor straten waarin fietsen en lopen vanzelfsprekend is. Een zone met vrije ruimte biedt plaats aan tijdelijke activiteiten zoals een markt of evenementen.

Bekijk de publicatie De stad van de toekomst
Lees meer over de Negen lessen voor de stad

#verdichting #detoekomstvanbinnenstedenendorpscentra

Van PulsApp naar PulsUp -
Delen van stromen als verdienmodel voor verduurzaming

Onderdeel van: Ontwerpen aan de Smart City (in het kader van de AARO), uitgeschreven door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Projectteam: Superuse Studios, 100% Zomer, Compositie.XL
Locatie: Spaanse Polder, Schiedam/Rotterdam

Superuse Studios heeft voor bedrijventerrein Spaanse Polder op de grens van Schiedam en Rotterdam een poging ondernomen een uitwisselingsplatform te creëren voor de reststromen van de verschillende bedrijven: PulsApp. Veel bedrijven zouden kosten kunnen besparen door reststromen, ruimte en transport met elkaar te delen. Door in kaart te brengen wat voor soorten reststromen er voorhanden zijn, kunnen deze lokaal worden gebruikt voor re- en upcycling processen. Dankzij deze nieuwe waardeketens ontstaan er nieuwe verdienmodellen en nieuwe samenwerkingen tussen gemeente, parkmanagers en ondernemers. Ook wordt in dit onderzoek gekeken naar de meerwaarde van energieopwekking en het de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Lees meer over PulsUP

#duurzamedistributieenstadslogistiek

Het verspreide paleis

Onderdeel van: De woonwijk als noviteit
Organisatie: BNSP en NVTL
Partners: gemeente Sittard-Geleen, provincie Limburg
Projectteam: New Urban Networks (Harald Mooij, Marta Roy Torrecilla, Mauro Parravicini, Jeroen Bos, Francesco Garofalo, Joris Oberendorff)
Locatie: Geleen

Dit project kijkt naar het centrum van Geleen, waar de nieuwe economie van thuiswinkelen en het floreren van centra in de buurt zorgt voor een leegloop van de winkelstraten. Het ontwerpteam stelt voor om de vele werknemers en studenten bij de bedrijven op de nabije Brightlands Chemelot Campus te bewegen om naar het centrum van Geleen te trekken. De inzenders zien het centrum als een paleis dat leeg is, en waar nieuwe bewoners en gebruikers voor glans moeten zorgen. Het idee is om wonen aan te bieden als dienst, waarbij wonen en werken, sociaal contact tussen werknemers onderling maar ook tussen nieuwe bewoners en de openbare ruimte centraal staan. Leegstaande panden worden ingericht en met elkaar verbonden als ware een 'woon-werkhotel' met een grote variatie aan ruimten en activiteiten, verspreid door het centrum. De ruimten kunnen voor verschillende privé en publieke doeleinden gebruikt worden. De openbare ruimte krijgt een opknapbeurt en verbindt de nieuwe sprankelende plekken met elkaar.

Lees meer over Het verspreide paleis
Bekijk de eindpresentatie van De woonwijk als noviteit

#detoekomstvanbinnenstedenendorpscentra

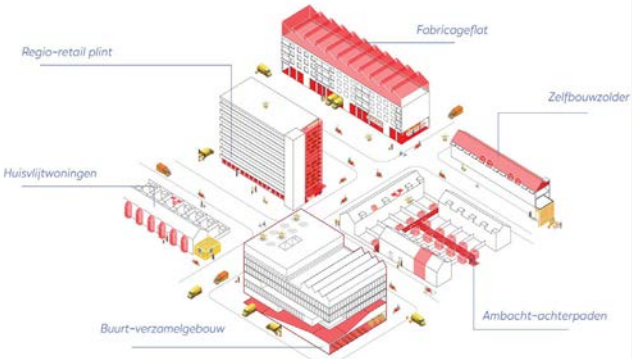

Package to the People

Onderdeel van: Prijsvraag 'Out of the Box'
Organisatie: CAST i.s.m. Deltametropool en Kunstloc Brabant
Projectteam: Bright

De groei van de e-tail gaat ten koste van de winkelstraat in het centrum, maar zorgt voor een groei van logistieke bedrijfsgebouwen aan de rand van de stad: de 'verdozing van het landschap'. Dit gecombineerd met de vloot van bestelbusjes in onze wijken maakt de impact van een groeiende logistiek op onze leefomgeving tastbaar. Maar kan de logistiek ook op zo'n manier ontwikkelen dat ze daadwerkelijk fulfilment biedt? Met het voorstel 'Package to the People' wordt gepleit voor logistiek met maximale maatschappelijke meerwaarde. De wijk moet geen verdienmodel voor de logistiek zijn – nee, de logistiek moet onderdeel worden van de verdiencapaciteit van de wijk. De wijklogistiek vraagt niet om grote dozen in het landschap, maar om een nieuw type productieve plekken in de wijken. Het plan maakt handig gebruik van alle restruimten - leegstaande zolders, bergingen en kamers - die we daar nog ter beschikking hebben om (tevens lokale) ketens te faciliteren en zet in op de circulaire economie

Lees meer via www.stadsleven.nu

#duurzamedistributieenstadslogistiek
 # detoekomstvanbinnenstedenendorpscentra

De toekomst is van hout

Onderdeel van: Regio van de toekomst
Organisatie: BNSP en NVTL
Partners: het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Programmadirectie NOVI), Provincie Zuid-Holland, Provincie Groningen, Eemsdelta: Economie en Ecologie in Balans (E&E), Gebiedsagenda Wadden, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem, gemeente Nijmegen, Regio Foodvalley, Provincie Flevoland, Rijksvastgoedbedrijf, Metropoolregio Amsterdam
Projectteam: Studio Marco Vermeulen, MvtHoff stedenbouw, MBDSO, Marina Samveljan
Locatie: Zuid-Holland

Het klinkt simpel: realiseer de helft van de benodigde woningen in Zuid-Holland – tot 2040 gaat het om 220.000 huizen – met houtbouw. De sleutel tot succes is dat een groot deel van het benodigde hout geleverd kan worden door bos dat al bestaat. Het ontwerpteam laat met dit plan zien dat een volledige omslag naar houtbouw efficiënt en betaalbaar is en meerdere doelen dient. Het levert betaalbare, mooie en gezonde huizen op, biedt slimme functiecombinaties dankzij stapel-mogelijkheden en maakt nieuwe woonlandschappen in bosgebieden denkbaar. Ook wat het vastleggen van CO2 aangaat, is houtbouw een aantrekkelijke techniek. Waar traditioneel bouwen gepaard gaat met een enorme CO2-uitstoot, onttrekt hout juist CO2 aan de omgeving. Daarnaast draagt de nieuwe duurzame bosbouw bij aan biodiversiteit en aan een duurzame toekomst voor veenweidegebieden.

Lees het magazine van De regio van de toekomst
Bekijk de eindpresentatie van De toekomst is van hout

#verdichting

INTENS

Organisatie: Provincie Utrecht (PARK)
Projectteam: Buro013, studio] [space, Hildenbrant Architecture&Drawings, Studio REDD, i.s.m. Vereniging Deltametropool en Rebel Adviesgroep.

De intensiveringsopgave van bedrijventerreinen is breder dan strikt het terrein zelf. Deze multifunctionele gebieden spelen immers ook een rol in de regionale transities en ontwikkelingen rond economie, leef kwaliteit, klimaat, energie en biodiversiteit. Intensivering gaat dus om meer dan alleen het toevoegen van bebouwd oppervlak of functiemenging.

Lees meer over INTENS

#verdichting #duurzamedistributieenstadslogistiek

HyperEdge — Hinder als kans voor de permanente stadsrand

Onderdeel van: Het Stadsranden-lab
Organisatie: BNA Onderzoek, ARCAM
Partners: Gemeente Amsterdam, Ymere, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Utrecht, Academie van Bouwkunst Amsterdam, EFL Stichting.
Projectteam: UNStudio, Rademacher / De Vries Architecten, Waternet, LUDWIG
Locatie: Amsterdam, stadsrand Zuidwest

Waar stadsranden normaal gesproken altijd in beweging zijn - ze verplaatsen zich mee met de uitbreiding van de stad - ligt de zuidwestelijke stadsrand van Amsterdam ingeklemd tussen het Amsterdamse Bos en luchthaven Schiphol. Dit gecombineerd met de hindercontouren van de luchthaven, die de stadsrand beschermen tegen de druk van de verstedelijking, zorgt ervoor dat er in het gebied een 'vrije ruimte' ontstaat, die als kraamkamer voor nieuwe modellen kan fungeren. HyperEdge buit de voordelen van de rafelige stadsrandzone maximaal uit. Een nieuw doorgaand pad verbindt de verschillende delen van het gebied met elkaar, en maakt de bijzondere functies die hier gehuisvest zijn (kleine metaalbewerkende bedrijven, kunstenaars, maneges etc.), toegankelijk. Daardoor ontstaat ruimte voor nieuw en beter gebruik van de potenties van deze zone.

Bekijk de film over dit plan en andere plannen van het Stadsranden-lab

#verdichting

Productieve Metropool

Onderdeel van: Atelier Brussels IABR 2016
Projectteam: plusofficearchitects en WRKSHP collectif

Binnen het Atelier Brussel Productieve Metropool ontwikkelt plusoffice nieuwe typologieën en modellen voor de toekomst van productieve ruimtes in de stad. In tegenstelling tot andere grootstedelijke regio's wordt Brussel vandaag nog gekenmerkt door de centrale locatie van actieve zowel als verlaten productieve ondernemingen, al staan deze op vele plekken onder grote druk. We bekijken 4 plekken langs het kanaal: 2 woonwijken en 2 havengebieden. Hoe kunnen we industriële activiteiten hier behouden of opnieuw introduceren? Welke ruimtelijke modellen beantwoorden aan de hedendaagse productieve economie? En hoe kunnen deze ruimtes bijdragen aan het stedelijk weefsel eerder dan ermee in conflict gaan?

Lees meer over Atelier Brussels IABR 2016
Lees meer over De Productieve Metropool

#duurzamedistributieenstadslogistiek

Dashboard verstedelijking —
Hoe de woningbouwopgave maatschappelijke meerwaarde levert

Organisatie: CRA
Locatie: Nederlandse regio's (MRA als voorbeeld)

Het Dashboard verstedelijking is een instrument dat partijen betrokken bij verstedelijkingsprojecten kan helpen om integrale afwegingen te maken. Het Dashboard werkt op schaal van de regio en 25 jaar vooruit, en laat verschillende directe en indirecte effecten van verstedelijking zien. Met het Dashboard kunnen de ruimtelijke consequenties van een verstedelijkingsproject, kosten en baten op schaal van de regio en over een tijdspanne van een generatie worden voorspeld. Het gaat er daarbij niet om, om alles in geld uit te drukken, maar ook om indirecte effecten die moeilijk in geld te vatten zijn, inzichtelijk te maken. Hiervoor worden negen thema's ingezet: het tijdig aanbieden van woningen, de betaalbaarheid, de types woonmilieus, duurzaam ruimtegebruik, versterking leefklimaat bestaande wijken, versterking van de economie, benutten van eerdere investeringen en versterken voorzieningen. Door de stappen waarin het dashboard voorziet te doorlopen en voor alle negen thema's uitwerkingen te maken, kunnen afwegingen worden gemaakt die tot op zekere hoogte 'evidence based' zijn.

Lees meer over Dashboard Verstedelijking

#verdichting

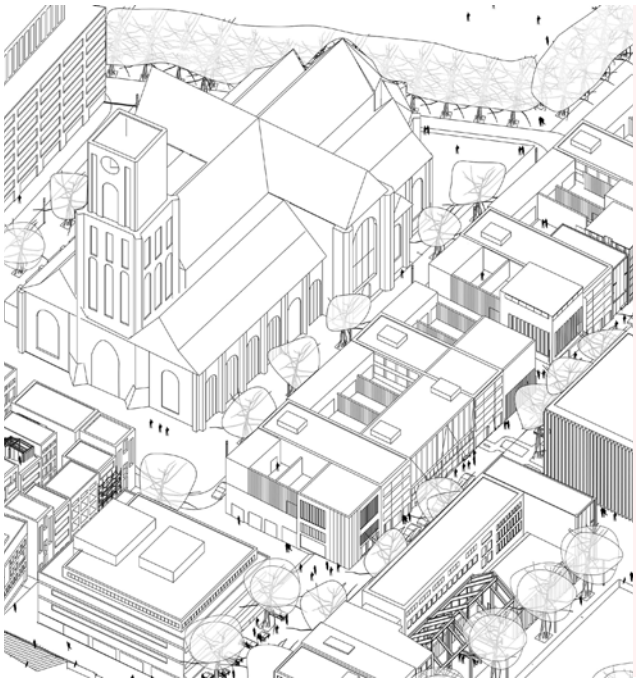

Voorbij de winkelstraat

Onderdeel van: Ontwerpen aan Stedelijke Centra
Organisatie: Open Oproep Stimuleringsfonds
Projectteam: Karres+Brands en SITE Urban Development i.s.m. gemeente Schiedam

Onderzoek naar meer toekomstgerichte invullingen van kleine en middelgrote stedelijke centra. De laatste jaren spitst de maatschappelijke en politieke discussie zich vooral toe op de negatieve gevolgen van leegstand. Het team stelt een parallel traject voor waarin de kansen van leegstand buiten het politieke discours om via een gebiedsgerichte benadering in een ontwerpend onderzoek worden verkend. De resultaten vormen input voor een te herijken centrum- en woonvisie en worden veralgemeniseerd tot lessen voor steden die net als Schiedam in een sterke regio bekneld zijn.

Lees meer over Voorbij de winkelstraat

 # detoekomstvanbinnenstedenendorpscentra

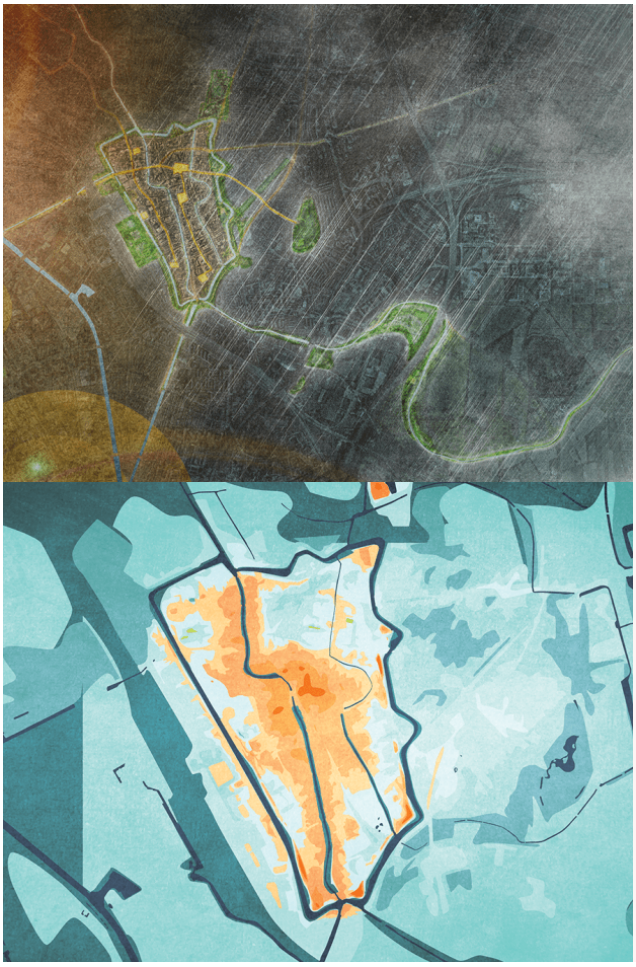

De singel als klimaatadaptieve drager voor de historische binnenstad

Onderdeel van: Open Oproep Stedenbouw voor Extremen ii, uitgeschreven door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Projectteam: OKRA, Alterra i.s.m. Gemeente Utrecht, Provincie Utrecht, Hoogheemraadschap van de Stichtse Rijnlanden, Stichting in Arcadië, Wageningen University & Research
Locatie: Utrecht

Historische binnensteden, zoals die van Utrecht, bieden vanwege de hoge (en toenemende) dichtheid en de aanwezigheid van cultuurhistorisch erfgoed veel minder ruimte voor de inpassing van oplossingen gericht op stedelijke problemen zoals luchtvervuiling, wateroverlast en hittestress. Het onderzoek naar de singel als klimaatadaptieve drager kijkt naar waar nog wel ruimte is: de groenblauwe singelstructuur. Kan de singel fungeren als kapstok voor initiatieven ter verbetering van het klimaatadaptief vermogen van de binnenstad en de regio? En wat betekent dit voor de openbare ruimte? Middels ontwerpend onderzoek worden ontwerptools gemaakt en oplossingen bedacht die vanuit een gebiedsgerichte benadering antwoord bieden op deze vragen.

Lees meer over De singel als klimaatadaptieve drager

#detoekomstvanbinnenstedenendorpscentra

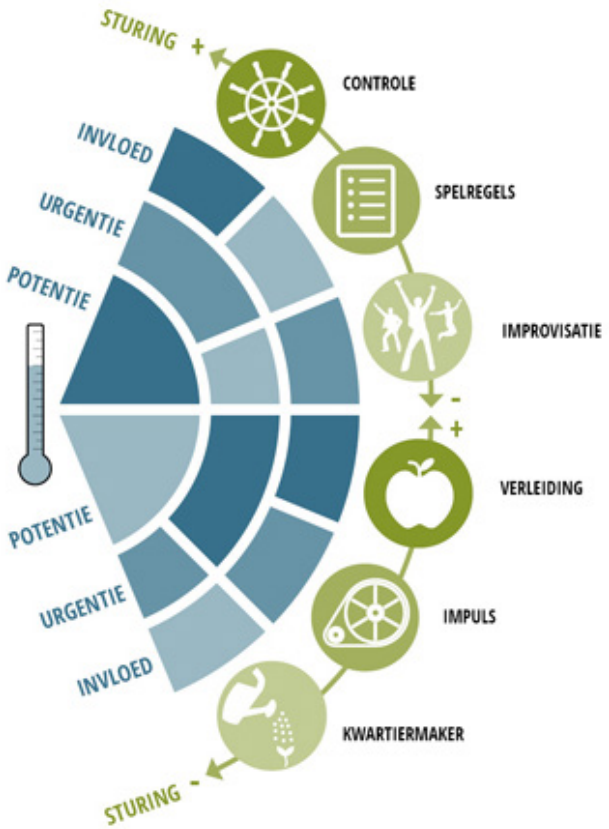

Strategiewijzer voor binnenstedelijke transformaties -
Zes strategieën voor gebiedsontwikkeling nieuwe stijl

Onderdeel van: Nieuwe vormen van binnenstedelijke transformatie, uitgeschreven door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Projectteam: Urhahn
Locatie: Amsterdam, Den Bosch, Leiden, Amersfoort, Emmen, Den Helder, Helmond, Tilburg, Dordrecht, Zaanstad, Arnhem, Groningen, Den Haag.

In dit ontwerpend onderzoek wordt gekeken naar binnenstedelijke transformaties, en hoe deze op een andere manier tot stand kunnen komen dan via de traditionele masterplannen. Ervan uitgaand dat stedelijke gebiedsontwikkeling gebaat is bij meer flexibiliteit, wordt gezocht naar kansen spontane, geleidelijke ontwikkeling waarbij lokale initiatieven en tijdelijk gebruik een rol spelen. Het onderzoek vond plaats op 16 locaties. Op de locaties werd gezocht naar een juiste aanpak voor transformatie. Er zijn zes strategieën ontwikkeld die variëren in mate van sturing. Veel sturing staat voor zekerheid, minder sturing staat voor ruimte om in te spelen op initiatieven en ontwikkelingen.

Lees meer over de Strategiewijzer

#verdichting

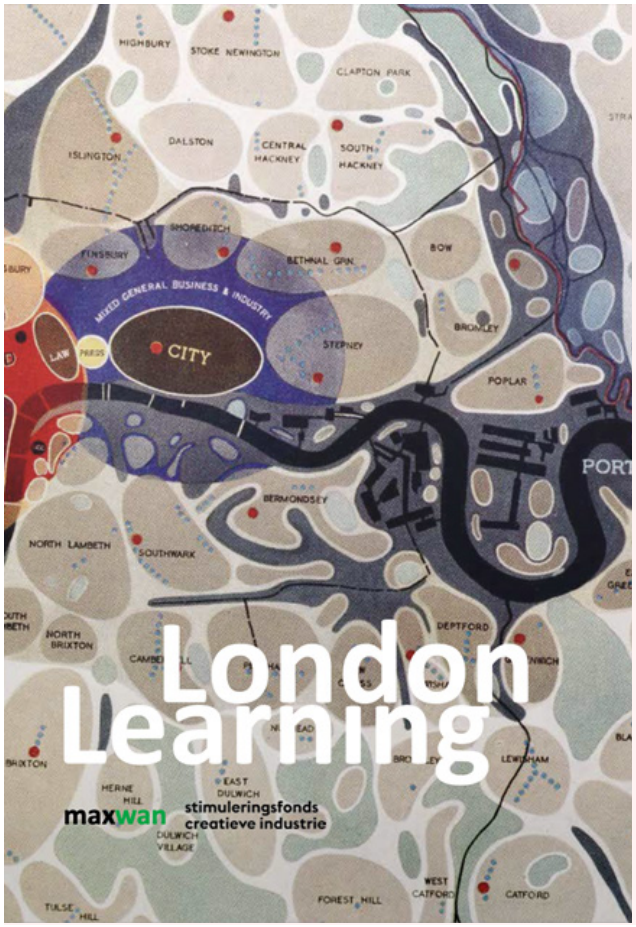

London Learning

Onderdeel van: Open Oproep 'Stedenbouwkundige innovatie in internationale context', uitgeschreven door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Projectteam: PosadMaxwan
Locatie: London

Met London Learning worden nieuwe ontwikkeltechnieken – een samenspel van programma, ontwerp, proces en geld – onderzocht voor kleinschalige binnenstedelijke verdichtingsopgaven. De aandacht verschuift in de gebiedsontwikkeling namelijk steeds verder van grootschalige uitbreidingslocaties naar binnenstedelijke plekken en de traditionele Nederlandse ontwikkelpraktijk lijkt niet in staat te zijn om adequaat op deze veranderende en meer complexe context in te springen; getuige het beperkte aantal gerealiseerde verdichtingsprojecten. Door maatschappelijke veranderingen te analyseren en door te kijken naar andere ontwikkelsystemen – in dit geval het Engelse systeem – wil PosadMaxwan alternatieve manieren van gebieds- en projectontwikkeling op het spoor komen, die inspelen en anticiperen op de financiële, demografische en duurzaamheidstendensen.

Lees meer over London Learning

#verdichting

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Weena 723
3013 AM Rotterdam

Postbus 29066
3001 GB Rotterdam

+31(0)10 436 16 00
www.stimuleringsfonds.nl

Vereniging Deltametropool
Museumpark 25
3015 CB Rotterdam

Postbus 600
3000 AP Rotterdam

+3110 737 0340
www.deltametropool.nl

stimuleringsfonds
creatieve industrie

vereniging
delta
metropool